

Handlingsplan for et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø i Madlabarnehagene

Madla-barnehagene

Sammen i undring, lek og glede.

Innhold

Innledning:.....	3
Målsetting:	3
Definisjon av begreper:	3
Voksne som krenker og mobber	4
Barnehagens forebyggende tiltak:	4
Forventninger til voksenrollen:	5
Foreldreinvolvering:	6
Hvordan oppdage krenkelses og mobbing:	6
Ansvar og rollefordeling:	7
Konkretisering av varslingsplikten/interne rutiner for kommunikasjon og informasjon:.....	7
Rutiner:.....	8
Litteratur – materiell:	10
For de voksne:	10
For barna:	10
Annet materiell:.....	10
Observasjonslogg:	12
Tiltaksplan ved mobbing/krenkende atferd i barnehagen:.....	13
Sjekkliste 1 personalets relasjon til barn:.....	14
Sjekkliste 2 psykososialt barnehagemiljø:	15
Egenvurderingsskjema psykososialt barnehagemiljø:	15

Innledning:

Barnehagelovens bestemmelser om barns psykososiale miljø handler ikke først og fremst om mobbing, men at barn har det trygt og godt i barnehagen basert på barnets subjektive oppfatning av barnehagemiljøet. Denne planen beskriver hvordan vi jobber for at alle barn skal ha et trygt og godt barnehagemiljø i den tiden barna går i Madlabarnehagene.

Kapittel 8 i lov om barnehager, § 41-43 fastsetter en vidtgående plikt til å jobbe systematisk med å sikre alle barn et trygt og godt barnehagemiljø som fremmer helse, trivsel, lek og læring

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygger krenkelser og mobbing. Dersom et barn opplever krenkelser og mobbing i barnehagen, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.

(Rammeplan for barnehage, 2017)

Lek og vennskap har stor betydning i barns liv, spesielt i barnehagen. Opplevelse av vennskap og det å bli inkludert i lek er avgjørende for at barn skal trives. Personalets tilstedeværelse og engasjement i barns lek og utvikling er derfor helt nødvendig.

Målsetting:

- Ansatte i barnehagen skal arbeide aktivt for å hindre krenkelser og mistriivsel, og for at barnehagemiljøet bidrar positivt til barns helse, trivsel lek og læring
- Alle planer, tiltak og handlinger skal ha barns beste som grunnleggende hensyn jamfør artikkel 3 i barnekonvensjonen.
- Alle ansatte skal ha kunnskap om hvordan man jobber aktivt for å skape et godt psykososialt miljø for barn å være i.
- Alle barn skal få hjelp og støtte av ansatte som tar barns opplevelser på alvor.
- I Madlabarnehagene er det nulltoleranse mot mobbing blant barn og voksne.
- Ansatte skal legge merke til, bekrefte, synliggjøre og forsterke positivt samspill mellom barn.
- Ansatte i barnehagene og foresatte skal samarbeide om spørsmål som angår barns trivsel i barnehagene og i hjemmet og for å nå målene i denne planen.
- Ansatte skal kjenne til, og forplikte seg til å jobbe etter denne planen.

Definisjon av begreper:

Barnehagelovens §41 om krenkelser:

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike hendelser.

Det er viktig med forståelse for fellesskapets betydning for vekst og utvikling. Det er fellesskapet som er utgangspunktet for den enkeltes opplevelser av å høre til og oppleve seg som en betydningsfull

deltaker, og som gir mulighet til medvirkning. Der mobbing skjer, hindres disse grunnleggende behovene, som igjen er fundamentet for sosial, emosjonell og kognitiv utvikling. (Vanderbilt, Augustyn & Health, 2010; Vedeler, 2007; Wolke, 2000)

Mobbing i barnehagen handler om utestenging, vold, diskriminering og trakassering, blant annet ved at barn plages eller stenges ute fra lek med og uten de ansattes tilstedeværelse. Når barn mobbes går de glipp av godt fellesskap, lek og læring.

Mobbing kan arte seg som:

- Fysisk eller psykisk plaging
- Trakassering
- Trusler
- Erting
- Negativ omtale eller tiltale
- Utestenging og/eller ignorering over tid.

Erting og enkeltepisoder med konflikter eller slåssing ses ikke på som mobbing, da mobbing ofte defineres som noe som er gjentakende. Det nye i barnehageloven presiserer at det er barns subjektive opplevelser som er utslagsgivende for om en skal sette i gang tiltak.

Voksne som krenker og mobber

Barn kan oppleve å bli krenket av ansatte i barnehagen, foreldre eller andre voksne som er i kontakt med barn. Barn kan oppleve voksne som krenker andre voksne med blikk, utestenging, taushet og negative små kommentarer. Det blir derfor viktig å ha søkelys på hele barnehagemiljøet, også arbeidsmiljøet for de voksne dersom man skal oppnå et trygt og godt miljø for barn å være i.

Forskning viser at noen relasjoner i barnehagen ikke er gode nok (Sabol og Pinta, 2012). Det er viktig at de ansatte er villige til å endre egen atferd. Mer positiv kommunikasjon og flere positive interaksjoner mellom den ansatte og barnet kan være nødvendig. Noen ganger er det nok å sørge for flere positive møter i løpet av barnehagedagen, andre ganger kan det være nødvendig å jobbe mer systematisk over tid.

Barnehagens forebyggende tiltak:

I tidlig alder gjør barnet seg erfaringer som det tar med seg resten av livet. Begynnende negativ atferd som mobbing eller krenkelser må stoppes øyeblikkelig før det får utvikle seg. Dersom det ikke stoppes i barnehagen, viser forskning at (Ingrid Lund, Pål Roland) at det kan dannes mønster som fortsetter inn i skolealder.

I barnehagen skal alle barn erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og være i positivt samspill med andre barn og voksne.

De ansatte må være kompetente, observante, lydhøre og de må kunne samarbeide med foresatte for å sikre at barn får en trygg og god barndom hvor krenkelser og mobbing ikke forekommer.

De ansatte i barnehagene skal legge til rette for et miljø hvor barn møter voksne som er anerkjennende, varme og oppmuntrende slik at alle barn føler seg verdifulle. Et godt og trygt oppvekstmiljø i barnehagene og i hjemmene gjør barna rustet for verden utenfor.

Viktige tiltak blir derfor:

- Oppdage og gripe inn når de ser at noen er plaget
- Ha felles forutsigbare rammer
- Vektlegger barns synspunkter i planlegging og vurdering av barnehagens innhold.
- Ansatte som er bevisst voksen-barn relasjonen og barn-barn relasjonen.
- Ansatte som tar foreldresamarbeid på alvor og som involverer hjemmene i arbeidet med å sikre barn et godt oppvekstmiljø
- Barn som får leke i små grupper hvor de får mulighet til å bygge sterke bånd til andre og gjøre seg erfaringer med å være betydningsfull i samspill med andre.
- Barn som får oppleve glede i fellesskap med andre barn og voksne
- Engasjerte, lekekloke voksne

Forventninger til voksenrollen:

- Autoritative voksne
- Ansatte som evaluerer seg selv i sitt arbeid og i relasjon med voksne og barn.
- Voksne som arbeider etter prinsippene i trygghetssirkelen
- Voksne som agerer og handler når de ser at barn ikke trives i barnehagen.
- Voksne som er bevisste rollemodeller i relasjon med andre i form av språkbruk, samarbeid med andre og positiv atferd.
- Ansatte som er bevisst sin egen emosjonelle tilstand
- Ansatte som alltid er bevisst virksomhetens verdier og arbeider etter verdiene kjærlighet, åpenhet, ydmykhet og medvirkning.

Barnehagene anser verdiene som viktige i arbeidet med å forebygge krenkelser, diskriminering og mobbing.

Tegn på at barn trives og har det bra:

- Smil og latter
- Kan tøyse og tulle
- Deltar i lek
- Tør å delta i organisering og komme med forslag i leken
- Kan ha forskjellige roller i leken
- Har venner
- Inviterer andre inn i leken
- Har lyst å gå i barnehagen
- Tør å si fra til andre voksne om at noe ikke er bra.

Foreldreinvolvering:

Hjemmene skal involveres i arbeidet med barns psykososiale miljø. Barnehagene og foresatte skal samarbeide om utvikling av barnas sosiale kompetanse. Foresatte og ansatte må ha felles forståelse for at sosial kompetanse har betydning for barns sosio-emosjonelle utvikling.

Hvordan oppdage krenkelser og mobbing:

At noen barn føler seg krenket kan være vanskelig å oppdage. Enkelte krenkelser kan være mer skjult enn andre, og det innebærer at ansatte må være i tett relasjon med barn og kjenne barnet godt for å forstå når et barn føler seg krenket.

Eksempler på skjult krenking kan være:

- Utestenging
- Avvisning
- Ikke bli invitert inn i lek
- Blikk
- Ord
- «Tulle» erting
- Gester
- Grimaser
- Å bli ignorert

Direkte åpenbare krenkelser er mer synlig, det kan være fysisk dytting, slag, kloring osv. Voksne som krenker barn, kan ty til latterliggjøring og ydmyke barn foran gruppen.

At barn blir utsatt for krenkelser og mobbing kan vise seg på flere måter. De ansatte må være oppmerksomme dersom et barn:

- Endrer atferd
- Er lett oppfarende
- Får konsentrasjonsvansker
- Gråter mye/gråter seg i søvn
- Har mareritt
- Oppleveres sint
- Opptrer aggressivt
- Begynner å plage andre
- Får fysiske plager som vondt i magen, kaster opp
- Fysiske merker
- Endrer spisevaner
- Er trist og lei seg
- Er innesluttet, stille og rolig
- Mister selvtillit
- Vil ikke delta på aktiviteter
- Slutter å ta initiativ
- Blir mer avhengig av voksne

De ansatte i Madlabarnehagene skal bruke tid på:

- Gjennomføre samtaler jevnlig med barn i stor gruppe, liten gruppe og individuelt
- Snakke med barn om det barnet er opptatt av
- Gjennomføre jevnlig foreldresamtaler
- Gjennomføre observasjoner jevnlig
- Gjennomføre bruk av primærkontakt på alle avdelinger
- Gjennomføre samtaler på avdelingen som omhandler barns trivsel
- Gjennomføre vurderinger av voksnes atferd og holdninger (eget evalueringsskjema)

Ansvar og rollefordeling:

Ledelse:

Arbeidet mot mobbing skal alle ansatte involveres i, men det er virksomhetsleder som har det overordnede ansvaret for et trygt og godt miljø for alle. Det er viktig for virksomhetens lederteam å sørge for at barnehagene har:

- Nærværende voksne
- Systemer for å fange opp mobbing
- Sensitive voksne med lav terskel for bekymring
- Systemer for at barns stemme fanges opp
- God samarbeidskultur
- Tydelig lederskap hvor uønsket atferd korrigeres

Konkretisering av varslingsplikten/interne rutiner for kommunikasjon og informasjon:

Barnehageloven §42:

Plikt til å sikre at barnehagebarn har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. (aktivitetsplikt)

Alle som arbeider i virksomheten, skal følge med på hvordan barn i barnehagen har det. Alle som arbeider i Madlabarnehagene skal melde fra til avdelingsleder dersom de får mistanke om, eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

Virksomhetsleder skal melde fra til barnehageeier i alvorlige tilfeller.

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø skal barnehagen snarest undersøke saken. Når et barn eller foreldre sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, skal en sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø.

Tiltakene skal velges på en konkret og faglig vurdering. Barnehagene skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak.

I planen skal det skisseres opp:

- Hvilke problemer skal tiltakene løse
- Hvilke tiltak har barnehagen planlagt

- Når skal tiltakene gjennomføres
- Hvem som skal gjennomføre tiltakene
- Når tiltakene skal evalueres

Barnehageloven §43:

Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn.

Dersom en som arbeider i barnehagen får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til avdelingsleder. Virksomhetsleder skal melde fra til barnehageeier.

Dersom en som arbeider i barnehagen får mistanke om at avdelingsleder eller virksomhetsleder i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeier direkte.

Rutiner:

Steg 1 - En bekymring oppstår for eksempel ved at:

- En eller flere personer får mistanke om eller kjennskap til at mobbing kan være til stede. Her er det en plikt til å gripe inn om en er vitne til krenkelser og mobbing.
- Foreldrene har observert endringer hos barnet, eller at barnet har fortalt noe hjemme og foreldrene ber om en samtale. Her skrives et skriftlig kort referat.
- Barnet sier eller viser gjennom endringer i atferd at det ikke har et trygt og godt barnehagemiljø (se tegn og signaler)
- En undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang vekker oppmerksomheten.

Steg 2 - Del bekymringen og varsle

Varsle pedagogisk leder og avdelingsleder (eller delegert person i barnehagen) hvis du har mistanke om eller kjennskap til at enkeltbarn, eller flere barn i en barnegruppe, ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Det er avdelingsleder ansvar å håndtere og følge opp.

Varsle foreldrene. I alvorlige tilfeller varsler virksomhetsleder eier av barnehagen.

Dersom en som arbeider i barnehagen får mistanke/kjennskap til at:

- En annen som arbeider i barnehagen krenker/mobber et barn, skal vedkommende straks varsle barnehagens avdelingsleder.
- Avdelingsleder eller virksomhetsleder som krenker/mobber et barn, skal barnehagens eier varsles direkte.

Steg 3 - Undersøke

- Undersøkelsesplikt. Avdelingsleder/pedagogisk leder vurderer tiltak:
- Observer barnet/barnegruppa
- Observere samspill barn – voksen, kartlegge de voksnes relasjoner
- Se på konteksten: hvor er de voksne i leken, plassering av barn i grupper,
- sosiogram
- Kartlegge barnehagens psykososiale miljø
- Logg/observasjonsskjema

Steg 4 - Analyse

For å sette inn tiltak, må en først gjøre en analyse og ha et mål. I denne prosessen kan en for eksempel bruke verktøy som pedagogisk analyse eller kontekstmodellen.

Steg 5 - Tiltak

Dersom undersøkelser avdekker at barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, har en altså en tydelig plikt til å sette inn tiltak.

Dersom det er tiltak som går over tid og som er sammensatte, skal det utarbeides en skriftlig plan som skal arkiveres i henhold til retningslinjer (Barnemappe i Public Oppvekst og personalmappe i Public 360.)

Steg 6 - Evaluering

Barnehagen skal følge opp saken og evaluere om tiltakene de har satt inn har hatt den tilsiktete virkningen. Foreldre og barn (barnesamtale) skal involveres i evalueringen av tiltakene. Dersom evalueringen viser at barn og unge fortsatt opplever mobbing og andre krenkelser, skal evalueringen føre til at det iverksettes andre, eller mer intensive tiltak. Saken er ikke løst før de det gjelder har et trygt og godt barnehagemiljø som fremmer helse, trivsel, lek, læring og sosial tilhørighet.

Steg 7 - Saken avsluttes

Saken avsluttes om barnehagen, barnet og foreldrene er enige om at barnet har et trygt og godt barnehagemiljø.

Litteratur – materiell:

For de voksne:

- Kari Lamer: Sosial kompetanse. Teoribok, håndbok
- http://www.udir.no/upload/MMM/Kvello_vennskap.pdf
- <http://laringsmiljosenteret.uis.no/mobbing/mobbing-i-barnehagen/>
- <http://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/barnehagens-innhold/trivsel/>
- Myrna B. Shure: JEEP (jeg er en problemløser)
- Berit Bae: Det interessante i det alminnelige
- Reidar Pettersen: Mobbing i barnehagen
- Jesper Juul: Det kompetente barn
- Jesper Juul: Fra lydighet til ansvarlighet.
- Kari Pape: Fra ord til handling-fra handling til ord.
- Barne- og familiedepartementet: Hefte: Mobbing i barnehagen
- Mai Brit Helgesen: Mobbing i barnehagen
- Helle Høiby og Anja Trolle: Stopp ertingen.

For barna:

- Tor Åge Bringsværd: Karsten liker å danse.
- Tor Åge Bringsværd: Ruffen- sjøormen som ikke kunne svømme.
- Tone Lie Bøttinger: Min storebror apen.
- Paul Leer Salvesen: Fy Fabian.
- Ann De Bode: Det er alltid meg de skal ta.
- Lena Klefeldt: Otto og Joppa
- Mats Wanblad: Lilleving.
- Ulf Nilsson: Den lille gutten og løven
- Per Christian Jersild: Hymir.
- Kari Saanum: Herr Alkabars nese.
- Gunn-Britt Sundstrøm: Guten i supermandrakten.
- Else Færden: den stygge drageungen.
- Birgitta Stenberg: Albert og udyret.
- Birgitta Stenberg: Hvem kan redde Albert Åberg.
- Ursula Kirchberg: Selim og Susanne.
- Egon Mathiesen: katten med de blå øynene.
- Mette Cecilie Newth: Lille Skrekk.

Annet materiell:

- Linda Palm, Lisa Sollenberg: Venner- ti store bøker - Basert på Barnekonvensjonen
- Linda Palm, Lisa Sollenberg: Ti små vennebøker Linda Palm
- Vennekort
- Kari Lamer: Du og jeg og Truls og Trine
- Steg for steg barnehage 4-6 år: InfoVest forlag
- Være sammen: Små barnspakke 2-3 år

- Være sammen: Grunnpakke 4-5 år
- Grønne tanker- glade barn: Inped
- Følelseskoppene
- Bussen
- LINK til livet materialet (livsmestring i norske klasserom)
- Anna fiske i Følelsesbiblioteket
- Gledingbøker
- Trygg i fjell TRYGG FELLESSKAP-modellen (tryggifjell.no)
- Udir: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/trivselsveileder/>

Observasjonslogg:

Hva er sett og hørt?	Hvem gjelder det?	Når	Signatur

Tiltaksplan ved mobbing/krenkende atferd i barnehagen:

Til stede på møte:

	Beskriv og konkretiser	Ansvar	Tidsfrist
Hvilke problemer skal tiltakene løse?			
Hvilke tiltak har barnehagen planlagt?			
Når skal tiltakene gjennomføres?			
Hvem skal gjennomføre tiltakene?			
Når skal tiltakene evalueres?			
Endelig vurdering av tiltak og videre arbeid:			

Dato for neste møte: _____ År: _____

Stavanger den _____

Underskrift ansatte

Underskrift foresatte

Sjekkliste 1 personalets relasjon til barn:

Spørsmål	Ja- alltid	Ja- oftest	Nei- sjelden	Nei- aldri
Er voksne i vår barnehage anerkjennende og støttende i forhold til barnas initiativ?				
Blir alle barna lagt merke til i like stor grad, uavhengig av type personlighet? (innad/utadvendt)				
Får noen barn stadig positiv oppmerksomhet fra oss voksne- mer enn andre barn?				
Får noen barn stadig negativ oppmerksomhet fra oss voksne – mer enn andre barn?				
Kan en se at det har blitt et «mønster» i at vi voksne har lettere for å tro på noen barns forklaring på konflikter enn andre i gruppen?				
Er det noen barn i gruppen som vi voksne tar mer kontakt med –og finner på flere aktiviteter med enn andre barn?				
Er det noen barn i gruppen som vi voksne tar lite kontakt med- og sjelden finner på flere aktiviteter med enn andre barn?				
Klarer vi å involvere alle barna i fellesskapet- f.eks. praten rundt bordet ved måltider?				
Har vi voksne større tålmodighet med enkelte barn i gruppen en andre, når det gjelder å følge dem opp/hjelpe dem?				
Blir noen barn raskere avbrutt/avvist av oss voksne enn andre når de tar kontakt med oss?				
Er alle voksne bevisst på at barn ikke alltid klarer å skille spøk /ironi (vær forsiktig med bruk av spøk/ironi da ikke alle barn forstår dette)				
Legger vi voksne i barnehagen merke til hva barna trives med og retter seg etter baras initiativ?				
Er vi voksne aktive med å bygge gode relasjoner og vennskap mellom barn?				

La sjekkliste 1 og 2 om barnehagens psykososiale miljø og voksenrollen jevnlig bli et diskusjonsgrunnlag på avdelingsmøter.

Er vår barnehage der vi vil at den skal være?

Sjekkliste 2 psykososialt barnehagemiljø:

Spørsmål	Ja- alltid	Ja- oftest	Nei- sjelden	Nei- aldri
Er miljøet i vår barnehage preget av gjensidig omsorg, anerkjennelse, varme og respekt?				
Er samspillet barna imellom preget av likeverdighet og veksling av hvem som bestemmer og hvem som til enhver tid får være med?				
Er det en trygg og avslappet tone, preget av humor, spontanitet, oppmuntring og glede?				

La sjekkliste 1 og 2 om barnehagens psykososiale miljø og voksenrollen jevnlig bli et diskusjonsgrunnlag på avdelingsmøter.

Er vår barnehage der vi vil at den skal være?

Egenvurderingsskjema psykososialt barnehagemiljø:

Barnehagen har etter lov om barnehager vidtgående plikter når det gjelder å jobbe systematisk med å sikre et trygt og godt barnehagemiljø, som fremmer helse, trivsel, leke og læring for alle barn. Barnehageeier har ansvar for å ha system som sikrer at barnehagene driver i tråd med lover og gjeldende regelverk. I tråd med 01/21 Rundskriv om psykososialt barnehagemiljø er det fastsatt at barnehagene årlig skal gjennomføre en egenvurdering av barnehagemiljøet i den enkelte barnehage.

Egenvurderingsskjemaet skal:

- Bidra til refleksjon over egen praksis for å sikre regelverksetterlevelse og finne læringspunkter for nødvendig forbedring av barnehagens praksis.
- Være utgangspunkt for erfaringsdeling i lærende nettverk og andre aktuelle fora.

Skjemaet fylles ut og sendes til kommunalsjef barnehage i Public 360. Virksomhetsleder har ansvaret for innholdet i skjema og for at egenvurderingen gjennomføres, og involverer aktuelle personer i lederteamet og ellers i barnehagen i arbeidet. Egenvurderingen skal være gjennomført og innsendt i forkant av møte mellom kommunalsjef barnehage og lederteamet i virksomheten.

Navn på barnehagen	
Egenvurdering er utarbeidet av	

Er barnehagens handlingsplan for et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø i aktiv bruk og oppdatert i samsvar med Stavanger kommunes rundskriv for barnehagemiljø?

Ja	Nei/delvis
Beskriv hvordan:	Beskriv nødvendige endringer og framdrift:

Har barnehagen velfungerende rutiner for å følge med på barnehagens psykososiale miljø?

Ja	Nei/delvis
Beskriv hvordan:	Beskriv nødvendige endringer og framdrift:

Har barnehagen kompetanse (kunnskap, motivasjon, verdier) til å jobbe forebyggende og på en god måte med å oppfylle delpliktene i aktivitetsplanen?

Ja	Nei/delvis
Beskriv hvordan:	Beskriv nødvendige endringer og framdrift:

Sikrer barnehagen at Samarbeidsutvalget får medvirke i evaluering av barnehagens arbeide med psykososialt barnehagemiljø?

Ja	Nei/delvis
Beskriv hvordan:	Beskriv nødvendige endringer og framdrift:

Informerer barnehagen systematisk foreldre om barns rettigheter i barnehagens psykososiale barnehagemiljø?

Ja	Nei/delvis
Beskriv hvordan:	Beskriv nødvendige endringer og framdrift:

Jobber barnehagen for at alle ansatte skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til at alle barn er inkludert og har et trygt og godt barnehagemiljø?

Ja	Nei/delvis
Beskriv hvordan:	Beskriv nødvendige endringer og framdrift:

Dato for gjennomført egenvurdering	
Er tema drøftet/planlagt drøftet i barnehagens lærende nettverk?	